

সপ্তম শ্রেণীৰ পাঠ্যপুথি

সমাজ বিজ্ঞান

(দ্বিতীয় ভাগ)

ইতিহাস খণ্ডৰ আগকথা

পাঠ - ১৬

মোগল ৰাজত্ব কালত ভাৰতবর্ষ

অংশ – ১

পৰিনীতা দেৱী

শিকনৰ ফলাফল

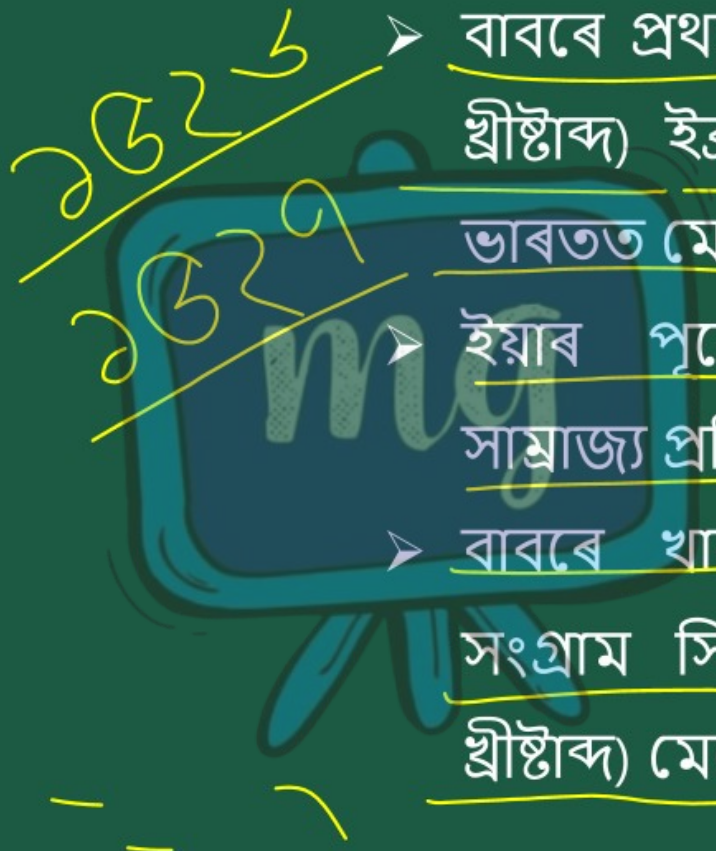
- মোগলৰ ৰাজত্বকালৰ লগত পৰিচয় হ'ব।
- মোগল সাম্ৰাজ্যৰ ভৌগোলিক অৱস্থিতি, সাম্ৰাজ্য বিস্তাৰ আৰু পটভূমি সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব।
- মোগল ৰাজত্বকালৰ উল্লেখযোগ্য প্ৰশাসনিক ব্যব্যস্থাৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব।

মোগল সাম্রাজ্যৰ পটভূমি

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- বাবৰে প্ৰথম পানীপাটৰ যুদ্ধত (১৫২৬ খ্ৰীষ্টাব্দ) ইব্ৰাহিম লোডীক পৰাস্ত কৰি ভাৰতত মোগল শাসন প্ৰতিষ্ঠা কৰে।
- ইয়াৰ পূৰ্বে তেওঁ কাবুলত নিজৰ সাম্ৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল।
- বাবৰে খানুৱা যুদ্ধত মেৱাৰৰ ৰাণা সংগ্ৰাম সিংহক পৰাস্ত কৰি (১৫২৭ খ্ৰীষ্টাব্দ) মেৱাৰ জয় কৰে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- তেওঁ ঘগ্রাৰ যুদ্ধত (১৫২৯ খ্ৰীষ্টাব্দ) আফগানসকলক পৰাস্ত কৰি বিহাৰ দখল কৰে।
- তেওঁৰ শাসন বংগৰ পৰা গোৱালিয়ৰলৈকে বিস্তৃত হৈ মোগল সাম্ৰাজ্য আৰু প্ৰশাসনৰ আৰম্ভণি হয়।
- আকবৰ, জাহাংগীৰ, শ্বাহজাহান, ঔৰংগজেৱে নতুন ৰাজ্য সংলগ্ন কৰি সাম্ৰাজ্যৰ সম্প্ৰসাৰণ কৰিছিল।
- ঔৰংগজেৱৰ অধীনত মোগল সাম্ৰাজ্য বংগৰ পৰা গুজৰাট আৰু কাবুলৰ পৰা কৰ্ণাটকলৈকে বিস্তৃত আছিল।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

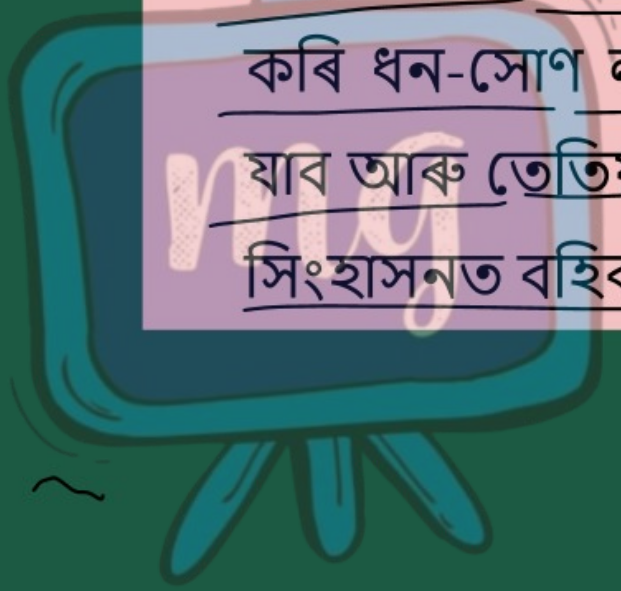
জানি থওঁ আহা

- বাবৰে স্ব-ইচ্ছাই ভাৰত আক্রমণ কৰিবলৈ অহা নাছিল।
- কাবুলত বাবৰৰ শাসন সুদৃঢ়ভাৱে প্রতিষ্ঠা হোৱা দেখি ভাৰতৰ কিছুমান ৰাজনৈতিক শক্তিয়ে তেওঁক উচটনি দিছিল।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

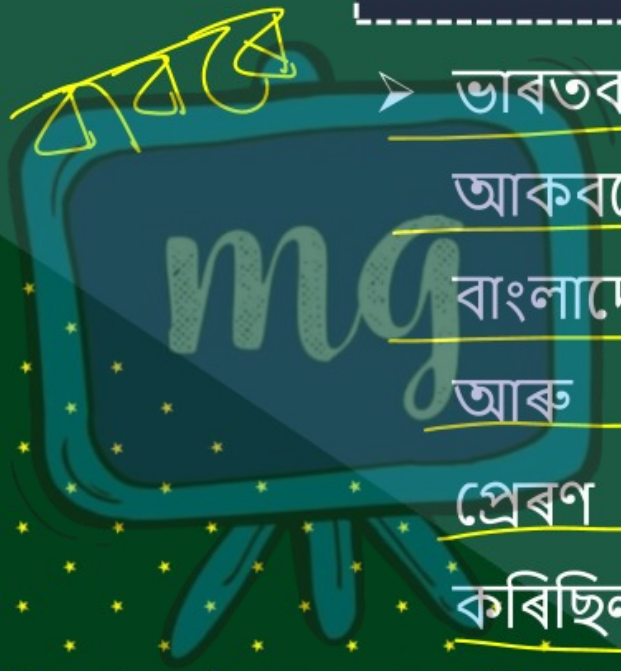
- তেওঁলোকে ভাবিছিল যে টাইমুৰ আৰু ছেংগিজখানৰ দৰে বাবৰেও দিল্লী আক্রমণ কৰি ধন-সোণ লুটি নি নিজ দেশলৈ উভতি যাব আৰু তেতিয়াই তেওঁলোকে নিজে দিল্লীৰ সিংহাসনত বহিব পাৰিব।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

মোগলৰ সম্ৰাজ্যবিস্তাৰ

- ভাৰতক একত্ৰিত কৰিবলৈ আকবৰে গুজৰাট, বংগ, বৰ্তমানৰ বাংলাদেশ, আহমদনগৰ, বিজাপুৰ, আৰু গোলকুণ্ডালৈ সেনাবাহিনী প্ৰেৰণ কৰি সাম্ৰাজ্য সম্প্ৰসাৰণ কৰিছিল।

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

১৬৬২

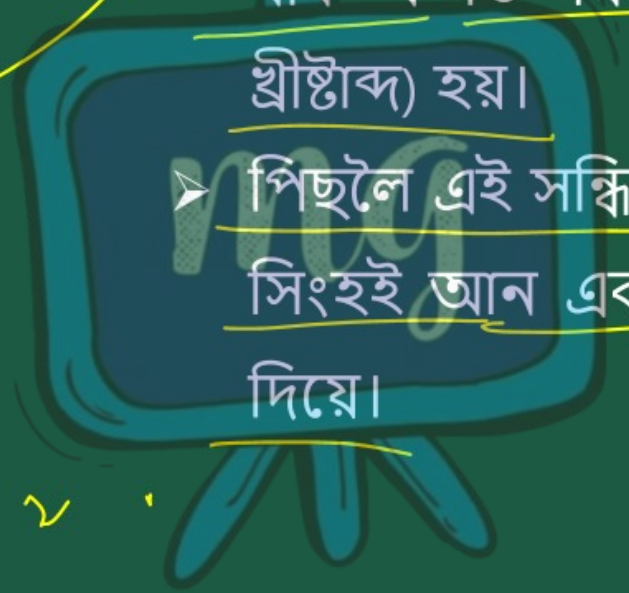
- ঔৰংগজেৱে দক্ষিণৰ বহু অঞ্চলকো নিজৰ নিয়ন্ত্রণলৈ আনিছিল।
- ৰাজপুতৰ সৈতে সম্পর্ক গঢ়ি তুলিবলৈ তেওঁলোকে বিবাহৰ মিত্রতা নীতি গ্রহণ কৰিছিল।
- সম্প্রসাৰণৰ সময়ত মোগলে মাৰাথা আৰু শিখৰ লগত কেইবাখনো যুদ্ধ কৰিছিল।
- ঔৰংগজেৱে অসম দখল কৰাৰ লক্ষ্য লৈ ১৬৬২ খ্রীষ্টাব্দত বংগৰ চুবেদাৰ মিৰ্জুমলাক পঠিয়াইছিল।

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

১৬৬৩

- আহোম ৰজা জয়ধ্বজ সিংহ পৰাজিত হয়, যাৰ ফলত ঘিলাধাৰী ঘাট সন্ধি (১৬৬৩ খ্ৰীষ্টাব্দ) হয়।
- পিছলৈ এই সন্ধি উলংঘা কৰা হয়, আৰু ৰাম সিংহই আন এক মোগল অভিযানৰ নেতৃত্ব দিয়ে।

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

১৬৭১

➤ শৰাইঘাটৰ যুদ্ধত (১৬৭১ খ্ৰীষ্টাব্দ) আহোম সেনাপতি লাচিত বৰফুকনে মোগলক পৰাস্ত কৰে।

আহোম মোগল

মোগল প্রশাসন ব্যবস্থা

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- মোগল যুগৰ কিতাপৰ পৰা মোগল প্ৰশাসনিক ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে জনা যায়।
- ইয়াত প্ৰাচীন ভাৰতীয় ৰজা ছেৱছাহ আৰু ব্ৰিটিছ ব্যৱস্থাৰ প্ৰভাৱ আছিল।
- বিশাল সাম্ৰাজ্য পৰিচালনাৰ বাবে এক শক্তিশালী প্ৰশাসনিক ব্যৱস্থা অপৰিহাৰ্য আছিল।
- আকবৰে আৰব, পাৰ্চী আৰু ভাৰতীয় প্ৰথাৰ মিশ্ৰিত ব্যৱস্থাৰে বাবৰৰ সাম্ৰাজ্যক দৃঢ়ভাৱে প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল।

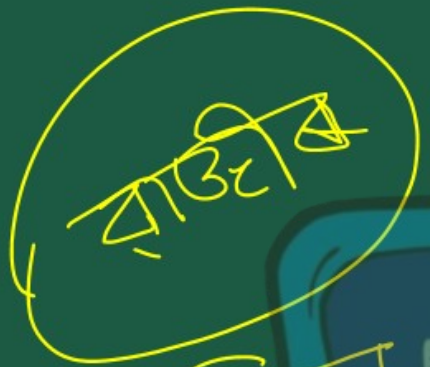
সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- মোগল সম্রাটসকলৰ সৰ্বোচ্চ কৰ্তৃত্ব আছিল; মাজে মাজে বিদ্রোহ হোৱাৰ পিছতো কোনো প্ৰতিবাদৰ অনুমতি দিয়া হোৱা নাছিল।
- এটা কেন্দ্ৰীয় পৰামৰ্শদাতা সংস্থাই সম্রাটক সহায় কৰিছিল যদিও মন্ত্ৰীসকলে সম্পাদকৰ দৰেই কাম কৰিছিল।
- মূল বিষয়াসকলৰ ভিতৰত আছিল ৱকিল বা ৱাজীৰ, দিৱান, মীৰবকট, মীৰ চামান, আৰু সদৰ-উচ চদুৰ।

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

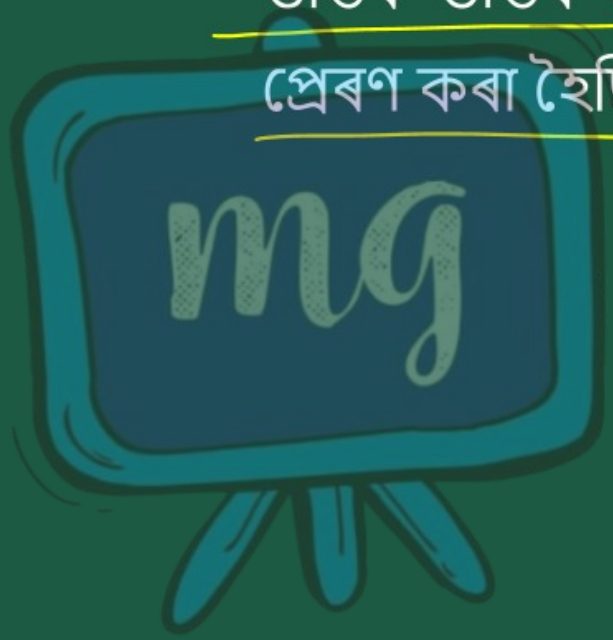
- ৰাজীৱ আছিল ৰাজহ বিভাগৰ মুৰব্বী বিষয়া।
- কেন্দ্রীয় আয়-ব্যয়ৰ হিচাপ ৰখা দায়িত্ব আছিল দিৱানৰ ওপৰত।
- সামৰিক বিভাগৰ মুখ্য বিষয়া আছিল মীৰ বকট।
- আকবৰে সাম্রাজ্যখনক ১৭টা অঞ্চলত বিভক্ত কৰিছিল, প্রতিটো অঞ্চলৰ নেতৃত্বত আছিল এজন চুবেদাৰ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- আঞ্চলিক বিষয়াসকলৰ ভিতৰত আছিল দিৱান, ফৌজদাৰ, আৰু ফটৌৱাল।
- সম্ৰাট আছিল আইন আৰু ন্যায়ৰ চূড়ান্ত কৰ্তৃপক্ষ।
- ন্যায়িক নিয়ম কোৱাণৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কৰা হৈছিল; গাঁও পৰ্যায়ৰ গোচৰৰ বিচাৰ পঞ্চায়ত নিৰ্বাচিত সদস্যসকলে কৰিছিল।

- চুবেদাৰৰ ন্যায়িক ক্ষমতা সীমিত আছিল; ডাঙৰ ডাঙৰ গোচৰবোৰ সম্ৰাটৰ ওচৰলৈ প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল।

জানি থওঁ আহা

- মোগল সম্রাটসকলৰ উত্তৰাধিকাৰ নির্বাচনৰ কোনো স্থায়ী নীতি নাছিল।
- সম্ভৱত সেয়েহে কোনো এজন মোগল সম্রাটৰ মৃত্যুৰ পাছত উত্তৰাধিকাৰী নির্বাচনৰ বাবে মোগল শাসকসকলৰ মাজত যথেষ্ট বিবাদ হৈছিল।

মূল্যায়ন

1 মোগল সকলৰ শ্ৰেষ্ঠ সম্ৰাট কোন আছিল।

A আকবৰ

B বাবৰ

C ঔৰংগজেৱ

মূল্যায়ন

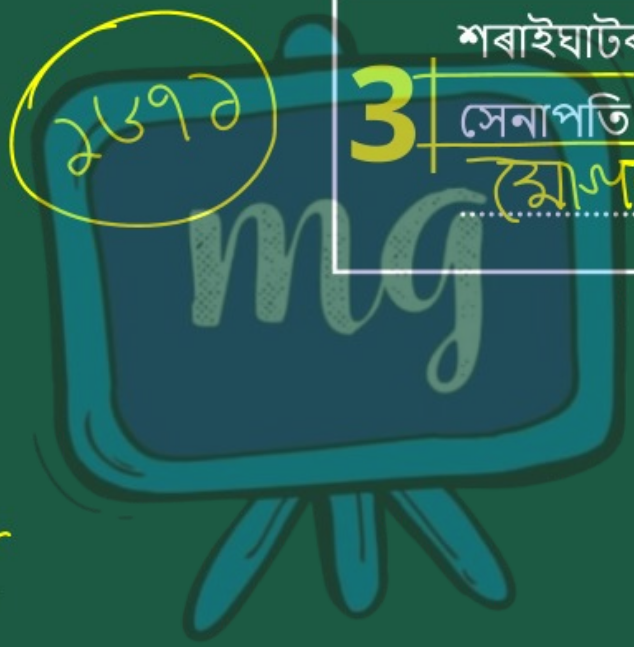
2 | মোগল সম্রাটসকলৰ উত্তৰাধিকাৰ নিৰ্বাচনৰ কোনো স্থায়ী নীতি নাছিল।

A শুদ্ধ

B অশুদ্ধ

মূল্যায়ন

১৬৭১

3 শৰাইঘাটৰ যুদ্ধত (১৬৭১ খ্ৰীষ্টাব্দ) আহোম সেনাপতি লাচিত বৰফুকনে মোগলক..... পৰাস্ত কৰে।